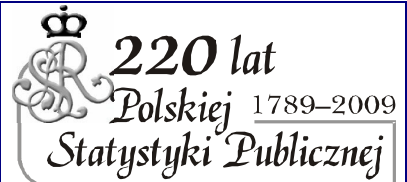

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE
ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa

Informacja sygnałna

Data opracowania
30.09.2009 r.

Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl
tel. 022 464 23 15, 022 464 23 12
faks 022 846 76 67

Internet: www.stat.gov.pl/warsz

DZIAŁALNOŚĆ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH, RODZIN ZASTĘPCZYCH I STACJONARNYCH ZAKŁADÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2008 R.

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Źródłem informacji wykorzystanych do opracowania były wyniki badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach:

- PS-01 - sprawozdanie placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- PS-02 - sprawozdanie rodzin zastępczych,
- PS-03 - sprawozdanie zakładu stacjonarnej pomocy społecznej.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą nieznacznie różnić się od podanych wielkości „ogółem”.

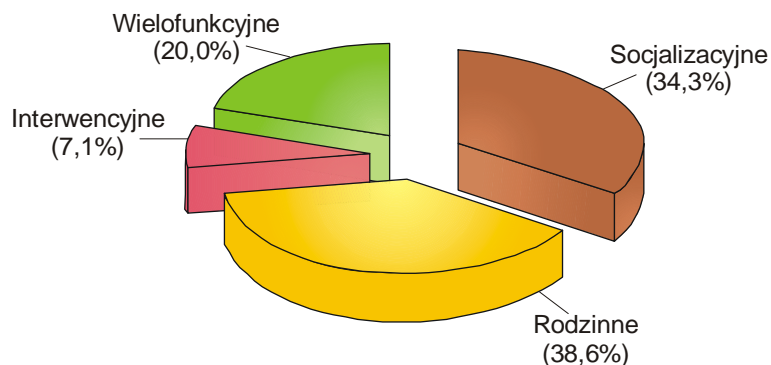
* * *

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

W województwie mazowieckim według stanu w dniu 31 XII 2008 r. funkcjonowały 344 placówki wsparcia dziennego oraz 70 placówek całodobowych: 27 placówek rodzinnych, 24 socjalizacyjnych, 5 interwencyjnych. Ponadto działało 14 placówek wielofunkcyjnych całodobowych, łączących działania socjalizacyjne, interwencyjne oraz realizujących działania przewidziane dla placówki wsparcia dziennego.

Struktura całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2008 r.

Stan w dniu 31 XII

Najwięcej placówek całodobowych prowadzonych było przez miasta na prawach powiatu (32 placówki, tj. 45,7%) oraz samorząd powiatowy (27 placówek, tj. 38,6%). Dla pozostałych organami prowadzącymi były: samorząd wojewódzki, stowarzyszenia oraz kościoły i związki wyznaniowe.

Wśród placówek wsparcia dziennego dominowały prowadzone przez samorząd gminny (132 placówki, tj. 38,4%) oraz przez stowarzyszenia (104 placówki, tj. 30,2%).

Tabl. 1. **Placówki opiekuńczo-wychowawcze według typów placówek**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Placówki	Miejsca	Wychowankowie
Placówki całodobowe 2007	68	2255	2210
2008	70	2141	2122
Socjalizacyjne.....	24	901	891
Rodzinne.....	27	265	250
Interwencyjne.....	5	180	184
Wielofunkcyjne.....	14	795	797
Placówki wsparcia dziennego 2007	361	12884	12222
2008	344	12871	11574
Opiekuńcze.....	316	11636	10574
Specjalistyczne.....	28	1235	1000

Pod koniec 2008 r. w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 2122 wychowanków, o 4,0% mniej niż w roku poprzednim. Najwięcej wychowanków zostało objętych opieką w placówkach socjalizacyjnych (891 osób, tj. 42,0%) oraz wielofunkcyjnych (797 osób, tj. 37,6%).

W ciągu roku całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze opuściło 1350 wychowanków w wieku do 18 lat. Spośród nich 405 trafiło do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, 524 powróciło do rodziny naturalnej, po 125 umieszczono w rodzinach zastępczych i adopcyjnych. W przypadku placówek rodzinnych 35,3% wychowanków powróciło do rodziny naturalnej, taki sam procent do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z placówek socjalizacyjnych i wielofunkcyjnych najwięcej wychowanków powróciło do rodziny naturalnej – odpowiednio 35,3% i 41,5%, a w przypadku placówek interwencyjnych do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych – 48,2%.

Wśród wychowanków przebywających w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych 86,4% (1834 osoby) stanowiły osoby przyjęte na podstawie orzeczenia sądu. Osoby te w większości trafiły do placówek socjalizacyjnych, w których stanowiły 91,8% wszystkich podopiecznych. Dzieci i młodzież umieszczone po raz pierwszy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 64,1% ogółu wychowanków (1360 osób). W placówkach wielofunkcyjnych udział tych osób w ogólnej liczbie podopiecznych wyniósł 79,3%, w socjalizacyjnych – 57,5%, w interwencyjnych – 79,3%, a w rodzinnych – 28,0%.

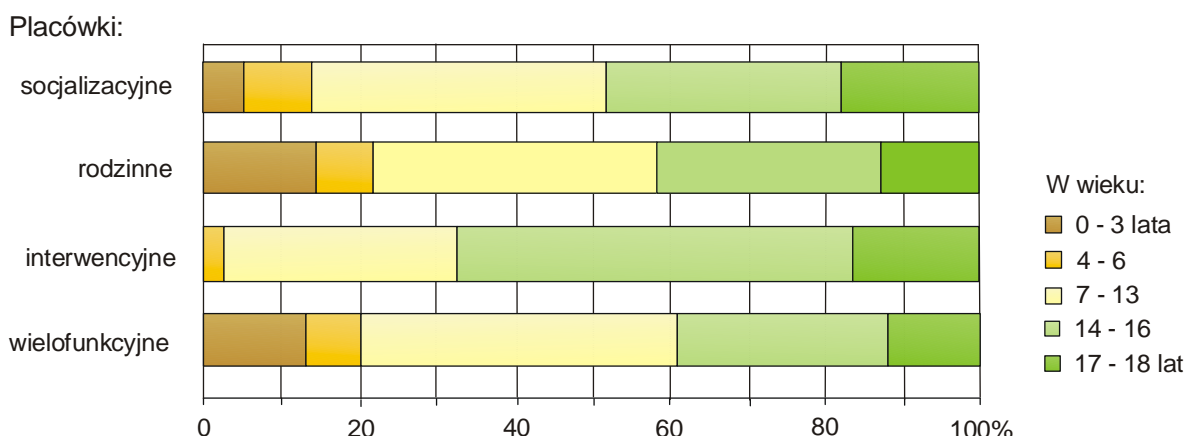
W całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych w końcu roku znajdowały się 132 osoby przewlekłe chore i 153 niepełnosprawne. Największy udział przewlekłe chorych odnotowano w placówkach wielofunkcyjnych - 48,5%, a osób niepełnosprawnych w placówkach socjalizacyjnych - 45,8%. W placówkach wielofunkcyjnych 8,0% wszystkich wychowanków stanowili wychowankowie przewlekłe chorzy, natomiast w placówkach socjalizacyjnych – 4,7%. Opieką objęto też 53 sieroty i 410 półsierot, które wspólnie stanowiły 21,8% wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W placówkach socjalizacyjnych przebywało 45,4% wszystkich wychowanków pozbawionych przynajmniej jednego z rodziców¹, stanowili oni 23,6% mieszkańców tych placówek.

¹ Obejmuje sieroty i półsieroty.

**Struktura wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych
według wieku i typu placówki w 2008 r.**

Stan w dniu 31 XII

W instytucjach całodobowych umieszczono więcej chłopców (1104) niż dziewczynek (1018), a najliczniejszą grupę stanowili wychowankowie w wieku 7-13 lat (779 osób, tj. 36,7%). Liczną zbiorowość tworzyły też osoby w wieku 14-16 lat (642 osoby, tj. 30,3%). Dzieci najmłodsze do 3 lat łącznie, stanowiły 7,7% ogółu wychowanków (163 osoby) i w większości (110 dzieci) umieszczone były w placówkach wielofunkcyjnych (13,8% mieszkańców tych placówek). Najmniej wychowanków placówek całodobowych stanowiły osoby pełnoletnie kontynuujące naukę (73 osoby). Osoby te przebywały w większości w placówkach socjalizacyjnych (46,6%).

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w ciągu roku opuściły 203 osoby w wieku powyżej 18 lat. Spośród nich 104 powróciły do rodziny naturalnej, a 77 założyło własne gospodarstwo.

W **placówkach wsparcia dziennego** przebywało w końcu 2008 roku 11574 wychowanków, z których większość (91,4%) przebywała w placówkach opiekuńczych. Placówki dzienne objęły opieką 538 osób niepełnosprawnych, przy czym połowa z nich (271 osób) skorzystała z pomocy placówek opiekuńczych.

Dzienne placówki opiekuńczo-wychowawcze w końcu roku dysponowały 95 okresowymi miejscami noclegowymi, z których 52 należało do placówek opiekuńczych.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w swojej działalności wspierane są pracą wolontariuszy. W 2008 roku we wszystkich typach placówek na terenie województwa mazowieckiego pomoc taką świadczyło 1208 osób, z czego 922 wolontariuszy pracowało w placówkach wsparcia dziennego, a 286 – w całodobowych.

RODZINY ZASTĘPCZE

W końcu 2008 roku na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowało 4008 rodzin zastępczych zapewniających na czas określony opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W porównaniu ze stanem sprzed roku liczba rodzin zmniejszyła się o 78 (o 1,9%), a spadek ten dotyczył głównie liczby rodzin spokrewnionych z dzieckiem (o 67 rodzin, tj. 1,9%). Dla 2400 rodzin organem prowadzącym był samorząd powiatowy, a dla 1608 miasto na prawach powiatu.

Funkcję rodziny zastępczej pełniło 2140 małżeństw i 1868 osób samotnych. Rodziny, do których przyjęto jedno dziecko stanowiły 74,9%, dwoje – 17,5%, troje – 5,0%, czworo – 1,1%, pięcioro i więcej dzieci

– 1,4%. Większość stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem (85,6% ogółu), w których wychowywało się 81,7% ogółu dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

W końcu grudnia 2008 r. w rodzinach zastępczych przebywało 5870 podopiecznych, w tym 5526 dzieci do lat 18, wśród których dziewczęta stanowiły 49,6% (2740 osób).

W zbiorowości dzieci niepełnoletnich objętych opieką znajdowały się 493 osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności i 473 sieroty. Po raz pierwszy w rodzinie zastępczej przebywało 960 dzieci. Największy odsetek dzieci wśród wychowanków niepełnoletnich stanowiły osoby w wieku 14-18 lat oraz 7-13 lat (odpowiednio 41,4% i 41,1%). Dzieci w wieku 4-6 lat stanowiły 10,6%, a w wieku 3 lata i mniej – 6,9%.

Tabl. 2. **Rodziny zastępcze i dzieci w rodzinach zastępczych według typu rodziny**
Stan w dniu 31 XII

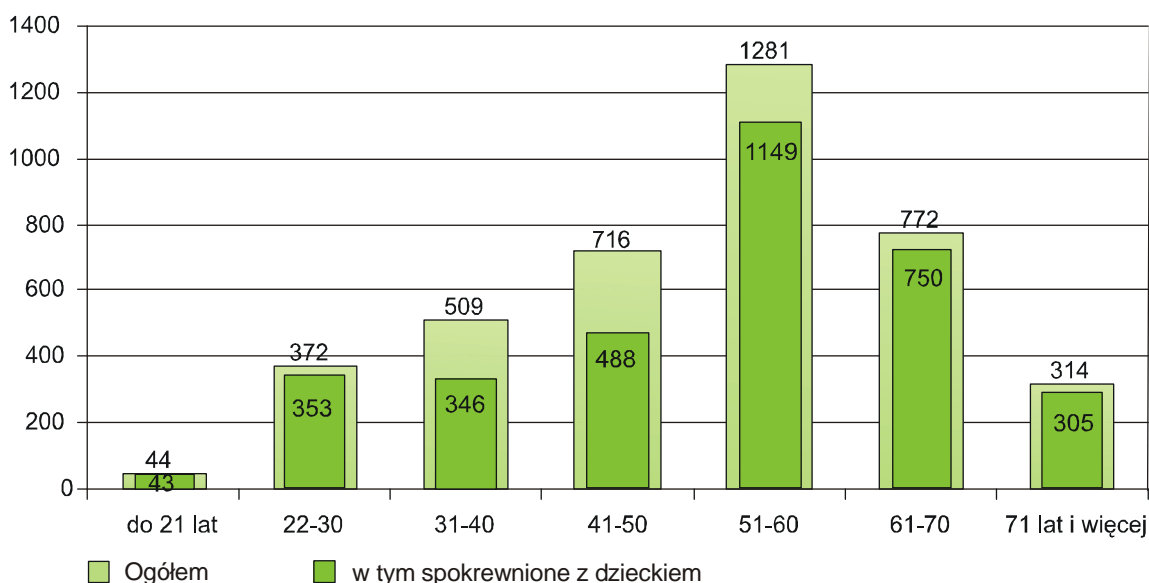
Wyszczególnienie	Rodziny zastępcze	W tym na wsi	Dzieci w rodzinach zastępczych ^a	W tym w wieku 0-3 lata
OGÓŁEM 2007	4086	1215	5552	396
..... 2008	4008	1239	5526	384
Spokrewnione z dzieckiem.....	3434	1041	4487	248
Niespokrewnione z dzieckiem.....	476	152	650	46
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem.....	98	46	389	90
wielodzietne.....	46	29	229	22
specjalistyczne.....	13	3	22	7
o charakterze pogotowia rodzinnego.....	39	14	138	61

^a Dzieci do lat 18.

Według stanu w dniu 31 XII 2008 roku, spośród ogólnej liczby dzieci w wieku do lat 18 przebywających w rodzinach zastępczych – 2158 (39,1%) posiadało dochód, do którego zaliczało się: kwotę otrzymywanej renty wraz z dodatkiem dla sierot zupełnych, zasiłek i dodatek pielęgnacyjny, alimenty oraz kwotę odpowiadającą dochodom uzyskiwanym z majątku dziecka. Dochód w wysokości do 200 zł miesięcznie posiadało 916 dzieci, a przekraczający 500 zł – 587 dzieci.

Rodziny zastępcze według wieku osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej w 2008 r.

Stan w dniu 31 XII

W rodzinach zastępczych pozostawało 667 dzieci, które w omawianym roku osiągnęły pełnoletność, w tym 597 (89,5% ogółu) w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem. Grupę tę tworzyły głównie osoby nieusamodzielnione, spośród których 307 kontynuowało naukę.

W 2008 roku rodziny zastępcze opuściło 507 dzieci w wieku poniżej 18 lat, w tym: 180 powróciło do rodziny naturalnej, 110 trafiło do innej rodziny zastępczej, 100 skierowano do placówek opiekuńczo-wychowawczych, 88 przekazano do adopcji. Rodziny zastępcze opuściło również 323 młode osoby, które w 2008 roku ukończyły 18 lat. Spośród nich 147 usamodzielniało się, w tym 86 założyło własne gospodarstwo domowe, a 26 powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych.

STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ

W województwie mazowieckim w końcu 2008 roku działalność w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej prowadziło 176 zakładów oraz 5 filii. Z ogólnej liczby zakładów 55,7% stanowiły domy pomocy społecznej (98 placówek) oraz 19,9% – domy dla matek, noclegownie, schroniska i domy dla bezdomnych (łącznie 35 placówek). Stacjonarne zakłady pomocy społecznej (łącznie z filiami) dysponowały 13045 miejscami, w tym najwięcej miejsc (9637, tj. 73,9% ogółu) znajdowało się w domach pomocy społecznej.

Tabl. 3. **Stacjonarne zakłady pomocy społecznej**
Stan w dniu 31 XII

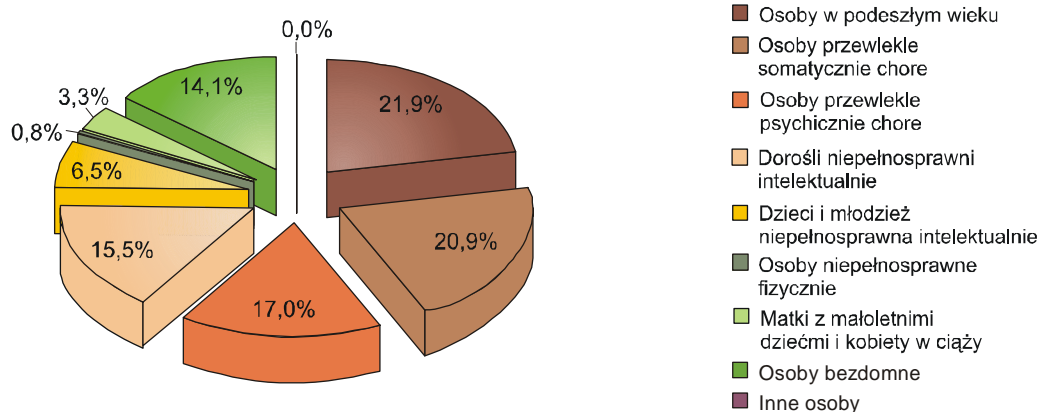
Wyszczególnienie	Placówki (bez filii)	Miejsca ^a	Mieszkańcy ^a
O G Ó Ł E M 2007	180	14245	13172
..... 2008	176	13045	12981
Domy pomocy społecznej	98	9637	9512
Placówki interwencyjne.....	40	1231	1173
Środowiskowy dom samopomocy	2	39	39
Schroniska lub domy dla bezdomnych.....	19	1176	1380
Domy dla matek	9	405	422
Noclegownie	7	542	451
Pozostałe	1	15	4

^a Łącznie z filiami.

Według stanu w końcu roku we wszystkich zakładach przebywało 12981 pensjonariuszy, w tym tylko niewielki odsetek (3,4%) stanowiły osoby poniżej 18 roku życia. Najwięcej mieszkańców (73,3%) przebywało w domach pomocy społecznej.

Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców w 2008 r.

Stan w dniu 31 XII

Większość mieszkańców stacjonarnych zakładów pomocy społecznej (80,7%) przynajmniej w części uczestniczyła w finansowaniu swego pobytu, pokrywając koszty z dochodów własnych, np. z emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego. Dotyczy to szczególnie mieszkańców domów pomocy społecznej (96,0% ogółu pensjonariuszy). Zupełnie odmienna sytuacja wystąpiła w przypadku placówek takich jak domy dla matek i noclegownie, w których odpowiednio 17,1% i 4,0% mieszkańców częściowo opłacało swój pobyt.

Na umieszczenie w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej oczekiwały 2622 osoby. Najwięcej pensjonariuszy oczekiwało na miejsce w domach pomocy społecznej – 63,7% ogółu oczekujących.

Opiekę nad pensjonariuszami placówek w końcu 2008 roku sprawowało 6776 osób, tj. 3,3% więcej niż w poprzednim roku. W domach pomocy społecznej pracowało 6150 osób (90,8% całego personelu). Personel medyczny liczył 59 lekarzy.

Najwięcej zakładów stacjonarnej pomocy społecznej działało na terenie m.st. Warszawy (42 placówki, z czego aż 9 w dzielnicy Wola), a także w podregionie warszawskim zachodnim (38 placówek) – tu głównie w powiatach: warszawskim zachodnim (13), piaseczyńskim (10) i grójeckim (5). W pozostałych podregionach dużą liczbę placówek stacjonarnej pomocy społecznej odnotowano w powiatach: wołomińskim (11), Radomiu i otwockim (po 7), mińskim (6), a także nowodworskim i wyszkowskim (po 5).

Powiaty województwa mazowieckiego charakteryzowały się także znacznym zróżnicowaniem pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców. Najwięcej miejsc w placówkach w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców odnotowano w podregionie warszawskim zachodnim (35), a także ostrołęcko-siedleckim i ciechanowsko-płockim (po 28). Najmniej miejsc w placówkach w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców odnotowano w podregionie warszawskim wschodnim i m.st. Warszawie (po 21 miejsc).